

TRES COMPOSITORS BADALONINS

ANTONI BOTEY I BADIA, JOAQUIM RIERA I MASSANAS
I RAMON SALSAS I BLANCH

EDUARD BOADA I SILVESTRE I MIQUEL LLEONART I CASADEVALL

Antoni Botey i Badia va néixer al carrer del Canonge Baranera el dia 15 de març de 1894. Era fill de Leopold Botey i d'Eulàlia Badia. El pare era jurisconsult de prestigi entre els badalonins, i també destacà en la música en dirigir algun temps els cantaires del Cor de l'Alba i component algunes sardanes i sarsueles.

El petit Antoni va començar a fer les primeres passes en la música al costat del seu pare, i de ben jovenet estudià amb veritable vocació a l'Escola de Música de Barcelona. Després de fer els cursos de solfeig i teoria amb Frederic Alfonso, de violí amb Manuel Viscasillas, seguí amb l'harmonia, contrapunt i composició amb el mestre Enric Morera. D'aquí en sortí un músic eficient i ben dotat, per a qui la música no tenia secrets. Fou un virtuós del violí. Per la seva dedicació als estudis guanyà el premi Maria Barrientos a l'Escola de Música de Barcelona. Aquest premi consisteix en una beca per anar a l'estranger per perfeccionar els coneixements musicals. Botey, amb el violí sota el braç i ple d'il·lusions havia de marxar al conservatori de Brussel·les, però la guerra europea dels anys 1914-1918, va fer que tot plegat se n'anés en orris.

Aquesta contrarietat el va estimular a dedicar-se encara més intensament a compondre música, fer concerts de violí i donar classes.

Juntament amb altres músics de Badalona, creà un quartet de música de corda que tocava per arreu de Catalunya. A la sala Mozart de Barcelona, hi estrenà algunes composicions i la crítica de premsa va elogiar la labor d'aquest músic dient que es perfilava ja com una figura de relleu en el camp de la música catalana. El mestre Lluís Millet digué que el considerava com un dels millors concertistes catalans del seu temps.

Que el mestre Botey era un enamorat de la nostra cançó popular es nota en sentir un bon nombre de les seves composicions, unes senzilles melodies que constitueixen el ric i variat patrimoni musical del nostre poble. Ell les recreà transformant-les en belles corals de veus mixtes i diverses que van engrandir el ja nombrós repertori dels orfeons catalans. La sardana ocupa un lloc predilecte en el cor del mestre i per això moltes de les seves sardanes són dignes de figurar en la més exigent de les antologies que puguin fer-se de la nostra dansa.

Els germans Artur i Antoni Botey cap a 1900. Museu de Badalona. ArxIU d'I-matges. Col·lecció Montserrat Botey.

La seva salut fou causa que passés temporades a Òrrius, a la part alta del Maresme. Allà mateix, als catorze anys va compondre la seva primera sardana que es titula *Quan el pare no té pa*. Aquí es nota el seu amor per la música popular tradicional i en moltes composicions se sentien tonades catalanes. També admirava el mestre Morera i heretà gran part del seu estil, sense eclipsar-lo, és clar.

Una anècdota curiosa: es recorda que en certa ocasió el pare d'en Botey, orgullós de la trajectòria del seu fill, digué al mestre Morera:

—Veni, mestre, que sentirem una sardana del meu noi.

—Ep, això és meu— digué el mestre Morera en sentir els brillants compassos de la sardana *Plou i fa sol*.

Algunes sardanes van ser premiades, com *La sardana de Ripoll* guardonada amb un premi ofert per Francesc Cambó i compartit amb un altre noi, Joan Baptista Lambert, al festival de la música catalana de l'any 1920. A Mataró també fou premiada la sardana *Nadal*. D'algunes de les seves sardanes va fer-ne versions per a gran orquestra, com és el cas de *L'ametller*, *L'Abella*, *Sal-tironant*, *Plou i fa sol*, *La sardana de Ripoll*... També musicà una poesia d'Apel·les Mestres anomenada *Glòria a Clavé* i estrenada al teatre Victòria de Badalona (desembre de 1917), cantada per l'Orfeó de Sants.

Entre d'altres poetes, musicava Maragall i el badaloní Gran-ger. A semblança de grans músics, com Haydn i Vivaldi, i seguint el suggeriment d'un familiar seu, el doctor Joan de Déu Soler i Badia, va començar una obra dedicada a les quatre estacions de l'any en forma de sardana. Malauradament, quan només li faltava per escriure *L'estiu* va caure malalt i l'obra quedà incompleta, però podem sentir la resta, que és d'una gran bellesa.

Un bon nombre de les seves obres son quasi desconegudes, ja que en eclipsar-se la vida del mestre amb el seu internament, restaren dins del clos familiar durant llargs anys. Fou en bona part gràcies a la divulgació que en féu Pere Bigas, director de la cobla La Principal de Badalona, que algunes d'aquestes sardanes tornaren a sentir-se després de la guerra civil. Segons deia el germà de Botey, resulta que després de les estrenes, s'interpretaven poc les seves sardanes, i Pere Bigas va demanar-n'hi algunes per poder donar-les a conèixer novament.

A finals de 1920, cinc badalonins van sentir la necessitat de fer una institució que reunís tota la cultura musical del nostre poble. Eren el mestre Botey, Jaume Costa, Salvador Valls, Joan Aymerich i Ramon Salsas, que es van reunir en el local de Gent Nova, entitat catalanista de Badalona, per exposar la seva idea. Tots cinc van acordar de redactar una crida per convidar la gent que ingressés a l'entitat, on principalment volien crear el cultiu d'una noble i delicada branca de l'art, com és el cant. Era el somni del mestre i les primeres arrels de l'Orfeó Badaloní.

El mestre Botey no parà de compondre música. El 14 de desembre de 1921 fou *La balada del bes*. L'11 de novembre de 1918 fou *Els focs d'aquest Sant Joan*, sobre el poema patriòtic de germanor occitana de Joan Maragall. El 30 de gener de 1921 dóna a conèixer el poema simfònic *Venus i Adonis* en el teatre El Dorado de Barcelona, dins del cinquè concert de les matinals líriques populars de l'Orquestra de Barcelona, que dirigia el mestre Joan Lamote de Grignon. La crítica musical augurava una esplendorosa trajectòria per a aquell músic anomenat Botey, tan dinàmic i emprenedor.

A primers de març de 1921, es constitueix oficialment l'Orfeó Badaloní. En Botey n'és director artístic i els seus amics en

són els propulsors per guiar-lo pels camins de l'art i del cant coral. A part de compondre, educar i dirigir l'orfeó, volia que els badalonins gaudissin d'unes altres expansions musicals i creà el quartet de corda en el propi orfeó. El 28 de març de 1921 té lloc el concert d'inauguració oficial de l'Orfeó Badaloní al teatre Victòria. Al programa s'estrenà *Salve Regina* que causà gran impacte entre els oients. Després es tornà a interpretar a Montserrat i el mateix orfeó l'ofereí a la Verge Moreneta (octubre del 1923).

El mestre no para, i pel febrer del 1924 ja havia arranjat per a cobla la sardana coral *Glòria a en Clavé* amb el nom de *A en Clavé*, i pel juliol compon una sardana revessa, que s'anomena *Els segadors*. En una pàgina de la revista *Albada*, portaveu del Círcol Catòlic, es pot llegir la nota de l'estrena, per la cobla la Principal de Perelada, d'una sardana anomenada *Sempre viva* (25 de maig de 1924) a la plaça de la Vila de Badalona. I la partitura de la sardana *Tardor* duu la data de 4 de juliol de 1925. El 1931 la discogràfica Odonette enregistra una cançó titulada *La viudeta*, arranjada per Antoni Botey i interpretada per la soprano Anna Barbosa i l'Orfeó Badaloní.

El destí sol reservar-nos vivències tràgiques. Un dia Antoni Botey tingué una crisi mental que va alarmar tant la família, que van arribar a la conclusió que calia ingressar-lo en una clínica mental, decisió que va commoure tots els que el coneixien. Què havia succeït? Ell, que potser hores o dies abans seguia, incombustible, treballant per a la música, ara estava apartat i s'allunyava definitivament de les seves activitats musicals. A partir d'aquell moment no se'n sabia res. Temps més tard, Jaume Oriol, expresident de l'Orfeó Badaloní va saber que el mestre Botey tornava a Òrrius, on un senyor en tenia cura nit i dia.

Antoni Botey. Museu de Badalona. Arxiu d'Imatges. Fons Revista de Badalona.

La revista local *Sol Ixent* (17 de juny de 1933) publicà una nota amb motiu de l'aplec de la sardana d'aquell any, que transcrivim a continuació: «A l'atractiu i escaient programa de sardanes que aquest any deu desgranar-se en l'aplec, que amb tan bon zel ve celebrant el nostre Foment de la Sardana, a càrrec de les cobles Barcelona (l'oficial de la Generalitat), la principal del Bages i la principal de Banyoles es farà a cal Toi de Vallensana, matí i tarda, i a la nit a la plaça de la República de la nostra ciutat. En aquesta programació hi consten quatre compositors badalonins. En Botey (mestre, director i també fundador de l'Orfeó Badaloní), el qual dissortadament resta allunyat a Órrius per una sorreguera malaltia des de fa uns anys i que es troba actualment en franca millora que no deixem de celebrar» [etc].

Dissortadament aquella franca millora a què la nota es referia, no devia seguir el camí esperat. A les acaballes de la guerra civil, pocs dies abans de l'entrada de les tropes franquistes a Barcelona, el mestre Botey moria a la clínica Nova Betlem de Barcelona, al barri de Sant Gervasi, on havia estat ingressat. Era el 16 de gener de 1939. Les dramàtiques circumstàncies que travessava el país i el caos consegüent d'aquells dies ens fa imaginar el quadre que oferia Barcelona.

No sabem com fou notificada la mort al seu germà Artur, que estava amagat fora de Badalona. Ell va passar d'incògnit per Badalona, i va anar a veure'l per últim cop a la clínica. Va ser enterrat el 19 de gener de 1939, al cementiri Vell de Barcelona amb la presència d'un sol familiar, el seu cosí Francesc Soler i Badia, membre de la primera junta de l'Orfeó Badaloní, al 1921.

Les despulles d'Antoni Botey i Badia reposen, doncs al cementiri Vell al Poble Nou (Barcelona) en el nínxol 1007, pis 4t. departament 3r. del clos.

El carrer d'Antoni Botey i Badia es troba al barri de Sant Crist de Badalona, on per sempre més recordarem la seva persona i la seva dedicació a la sardana i al cant coral. Aquest carrer li va dedicar l'Ajuntament sense pompa ni solemnitats, per un acord en sessió del 30 de novembre del 1949. Anys més tard, el 27 d'abril de 1976, l'Associació de Veïns del Sant Crist va posar una làpida commemorativa en record del mestre.

L'escola Antoni Botey i Badia la trobem al barri de Llefia de Badalona des de l'any 1976, i finalment l'any 1994, amb motiu de la commemoració del centenari del naixement del mestre, li posaren una placa al lloc on va néixer, que com tots sabem és al carrer del Canonge Baranera, 22 (antic carrer d'en Cueta).

Es diu que està en projecte a Badalona, la construcció d'un complex amb el nom de la Ciutat de la Música, com també tenim un conservatori professional de música. Cal creure que potser algun dia, a través d'aquestes institucions, arribarem a conèixer d'una manera més generalitzada, algunes d'aquelles obres del mestre Botey que per ara sembla que ens siguin vedades.

Gràcies a les gestions i recerques dutes a terme per alguns dirigents de Badalona, es volia tributar un homenatge al mestre amb motiu del dia de la sardana i es féu on reposen les seves despulles. Pot dir-se que no va morir el dia 16 de gener, sinó molt abans, en plena joventut, quan la seva ment va emmalaltir i l'obligà a allunyar-se dels éssers estimats i dels qui l'admiràvem.

Fou un autor que va deixar escrit un bon nombre d'obres musicals, algunes de les quals segurament s'han perdut mentre que d'altres se n'ignora l'existència. Fins i tot potser algunes s'han destruït a causa de la guerra i les seves vicissituds,

ja que el domicili familiar fou ocupat per refugiats, o a causa de no haver-les registrat, o pel seu internament.

Les seves obres foren donades per Joaquina Alsina Casanovas, cunyada d'Antoni Botey, el 1974 a l'Orfeó Badaloní i Badalona Sardanista. És probable que també es conservin altres composicions en cases particulars d'amics i d'alumnes.

La dissort va privar Badalona de poder tenir entre els seus conciutadans aquell veritable geni que, pel seu saber i dinamisme, feia augurar el millor.

COMPOSICIONS MUSICALS (1894-1939)

SARDANES

- Quan el pare no té pa* (16-06-1908)
- Vora el mar* (26-02-1909), dedicada als seus pares.
- Joventut* (9-06-1915)
- Camí de la font* (14-04-1917)
- L'enamorada* (16-04-1917)
- Matinada* (20-04-1917)
- Crit de pàtria* (23-04-1917)
- En Carlets* (25-04-1917)
- La font de l'avi* (3-01-1918), sardana revessa.
- L'aplec de Sant Bartomeu* (21-07-1919)
- La sardana de Ripoll* (28-07-1919) premiada al 7è concurs de música catalana (10-07-1920)
- L'ametller* (11-12-1919)
- Gegants i nans* (agost 1920), composta a Òrrius.
- L'abella* (agost 1920)
- Nadal* (20-07-1922), premiada a Mataró.
- A en Clavé* (28-02-1923)

Els segadors (27-07-1923), sardana revessa.
Tardor (4-07-1925)
La viudeta
La font de can Cayeu (agost 1920), sardana revessa.
La baldufa
Primavera
Hivern
La sega
Caterineta
Plou i fa sol
Saltironant
Semprevives, estrenada el 25-05-1925.
El soldat i la pastora (15-10-1910)
Queraltina
La fornereta

POEMES SIMFÒNICS

Esplai
Venus i Adonis, premiat a la festa de música catalana de 1920.
La doncella de la mar, es redactada per a piano (10-11-1924)
i amb partitura del desembre del mateix any.

SARDANES PER A GRAN ORQUESTRA

Plou i fa sol (28-03-1922)
Saltironant
L'ametller
L'abella (24-10-1921)
La sardana de Ripoll (5-04-1922)

VERSIÓ PER A PIANO DE LES PRÒPIES SARDANES

Gegants i nans
Hivern
La baldufa
Primavera
Matinada
Tardor
Saltironant
La sega
L'aplec de Sant Bartomeu
La font de l'avi
L'abella
A en Clavé
La sardana de Ripoll

ALTRES COMPOSICIONS

Els tres tambors (26-08-1916) tradicional catalana per a cor d'homes.
Glòria a en Clavé, sardana per a cor i cobla, estrenada per l'Orfeó de Sants a Badalona (desembre del 1917), amb lletra d'Apel·les Mestres.
Trio en La concert, estrenat el desembre de 1918 al a sala Mozart de Barcelona.
Sonata en Re, concert de violoncel i piano.
Andante de trio en La
Alegre moderat, concert.
Andante de la sonata en La, concert de violí i piano.
Nom-nom, per a cant i piano, lletra d'Apel·les Mestres.
Orpheus, de Cluck-Botey.
La balada del bes, cançó per a soprano, tenor i orquestra, lletra de Joan Maragall (14-12-1921).

A món estimat mestre Morera (8-11-1918), violí, piano i violoncel.

Cançó del batre, cors a veus mixtes.

Elegia

Els focs d'aquest Sant Joan (11-11-1918), lletra de Joan Maragall, per a baríton i orquestra.

La donzella de la mar (10-11-1924), per a piano (11-12-1924), partitura general.

Cireres d'arboç, coral per a noies soles, lletra del poeta badaloní Josep Figueras.

Coral, cançó de la passió.

Matinal, cançó per a piano, lletra de Joan Maragall.

Salve Regina, coral estrenada el 28-03-1922.

A dues violes marcides, cançó per a piano, lletra de Joan Maragall.

Oh, tu, la meva baga, cant coral Schuman-Botey.

TRADICIONALS CATALANES:

La llantia del rei moro

Bon caçador

La viudeta

A la vora del mar

El caçador i la pastoreta

Els estudiants de Tolosa

El pastoret

La carta de navegar

Lo nostramo

Lo naufrag

L'hereu Ribera

Els Miquelets d'Espanya

A llavor de l'arbre novell, cançó infantil, lletra de Josep Granger, poeta badaloní.

Himne de l'infantessa als vells, cançó infantil, lletra de Josep Granger.

Els segadors, arranament a veus múltiples de l'himne català.

Virolai, arranament a veus múltiples del Virolai de Verdaguer i Rodoreda.

Sonata, A. Botey, interpretada el 07-03-1920 a la sala del Centre Badaloní pels germans concertistes Bernadí Gálvez, violoncelista i Rafael, al piano.

DISCOGRAFIA:

SARDANES

LA BALDUFA,

Cobla Albert Martí

Tenora solista: Albert Martí

Gramòfon AE 1372

Disc de 78 rpm, any 1925-1927

CATERINETA

Cobla Barcelona

Tenora solista: Albert Martí

Gramòfon AE 866

Any 1923-1926

CATERINETA

Cobla Barcelona

Tenora solista: Josep Coll

Gramòfon AE 1965

Disc de 78 rpm

PRIMAVERA

Cobla Barcelona

Tenora solista: Josep Coll
ALHAMBRA MCP 10029
Disc de 33 rpm

L'AMETLLER

Tenora solista: Josep Roura
COLUMBIA SCGE 80854
Disc de 45 rpm

L'AMETLLER

Cobla La Principal de la Bisbal
Tenor solista: Josep Roura
Direcció: Conrad Saló
DISCOPHON S/A STER 60
Disc de 33 rpm, any 1976

L'AMETLLER

Cobla Els Montgrins
Tenor solista: Josep Gispert
AUVI S/A L3.419, any 1982

CATERINETA

Cobla Marinada
Tenor solista: Quim Duràn
Director: Francesc Benitez
Audiovisual de Sarrià
CD.5.1617, any 1998

CANÇONS

LA VIUDETA

Cançó popular arrangada per Antoni Botey
Cantada per la soprano Anna Barbosa i l'Orfeó Badaloní.

Director: Jaume Costa i Castellà
Disc 78RPM, any 1931
Odonette OE413/414
30007

A LA VORA DE LA MAR

Orfeó badaloní
Directora: Esther Martells
SELECTOR PHL 5027
Stereo de 33 rpm, any 1978

NOTA:

Les dades publicades sobre el naixament o la mort en algunes obres estan equivocades.

JOAQUIM RIERA I MASSANAS

El mestre Joaquim Riera i Massanas va néixer a la ciutat de Girona el dia 21 d'octubre del 1873. Era fill de Jaume Riera i de Margarida Massanas, el seu pare era fill de Borrassà (Alt Empordà) i la seva mare de Foixà (Baix Empordà).

Poca cosa podem dir de la seva infantesa, tret que va fer els seus estudis musicals a Girona. Els de composició, va cursar-los a la població de Sils, a la veïna comarca de la Selva. Els seus amics i coneguts, li deien «el carboner», ja que els seus pares tenien un negoci de carbó. Als setze anys, ja tocava l'orgue a la catedral de Girona. Va estrenar la seva primera sardana, a l'arc gironí de la Devesa.

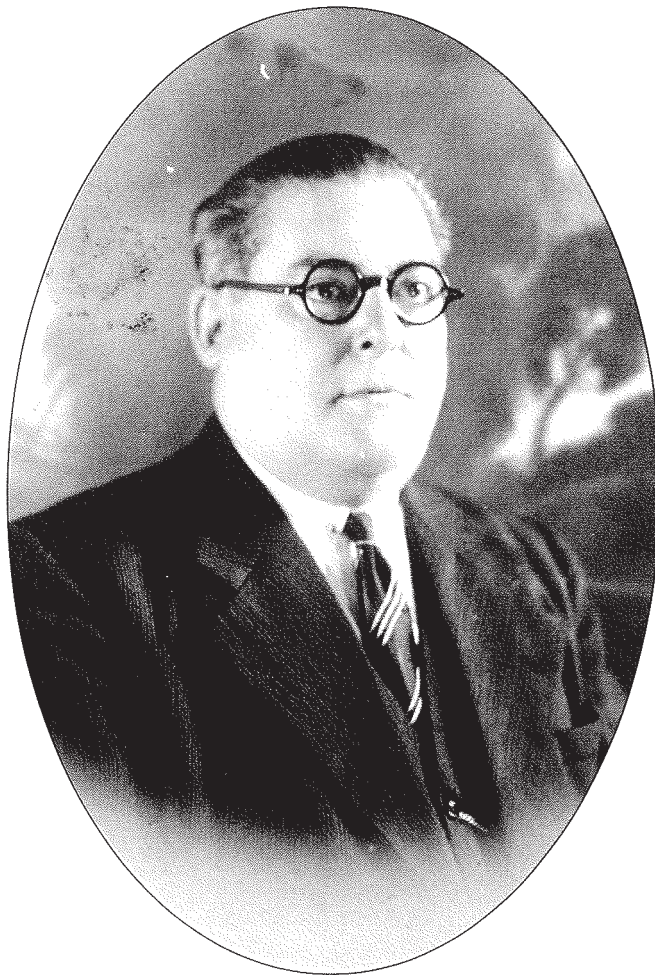
El dia 31 de març del 1895 va contraure matrimoni amb Anna Font i Vallmajor a l'església del Carme de Girona. El seu pare era Josep Font, natural de Santa Coloma de Farners, i la seva mare, Narcisa Vallmajor, d'Amer.

Pocs anys després, el 1902, el matrimoni es trasllada a Badalona, on s'instal·la al carrer de Santa Maria. Després passà a viure al carrer de Santa Madrona i més endavant, ho féu al carrer de la Granota (actualment Ribas i Perdigó). Varen tenir quatre fills: Margarida, Josep, Amadeu i Pere, el més petit.

La vida de Joaquim Riera fou d'una gran activitat en la tasca musical, ja que, a més de compositor de sardanes, va compondre també la música d'algunes sarsueles, cançons per a cant i piano, una marxa i música de vals.

En un període de gran activitat, escriu un seguit de sardanes, els primers anys d'haver-se instal·lat a Badalona, lloc d'on se sent un ciutadà més.

Donem pas a la relació de totes les composicions del mestre Riera, que hem pogut anotar gràcies als arxius de la cobla Principal de Badalona i de Badalona Sardanista i gràcies a la valuosa ajuda de Margarida Riera, filla del mestre. També hem pogut recollir sardanes corals de la Coral La Badalonense.

El mestre Joaquim Riera. Museu de Badalona. Arxiu d'imatges. Col·lecció Jaume Riera.

COMPOSICIONS MUSICALS:

SARSUELES

- Idiomas Naturales*. Lletra d'E. Queralt i Fonollà, any 1907, 1 acte, en vers.
- El pa i la política*. Estrenada el 22 de Juliol de 1916 al Teatre Picarol de Badalona. Lletra del badaloní Joaquim Selva.
- El cor t'enganya*. Estrenada el 13 de Juliol de 1917 al Teatre Picarol. Lletra de J. Selva.
- La Tabernera*. Estrenada el 24 de Febrer de 1918 al Teatre Picarol. Lletra de J. Selva.

CANÇONS:

- Dorm! Ho dorm!* (Cançó de Bressol). Estrenada pel Nadal del 1920.
- Aubada*. (Cançó a 4 veus). Lletra de Pere Renom.
- Barcarola*. (Trio de piano, violí i violoncel).
- Bosquetana*. (Cançó per a baríton). Lletra d'Anastasi Ribó i Garriga (estanquer del carrer de Mar, dit «ca la Pepa bous», que el 1897 es transformà en una botiga de roba).
- Cant a la Senyera*. (Himne a tres veus). Lletra d'A. Ribó.
- Noche de Luna*. (Trio per a piano, violí i violoncel). 12 de març 1937.
- Vals de Caramelles*. (A tres veus, música i lletra de Joaquim Riera), 1935.
- Vals de Caramelles*. (A 3 veus). Lletra d'A. Ribó.
- Corpus Cristi*. (Marxa solemne per a banda), 1939.
- Luzbel*. (Vals de saló per a trio).
- Eno-Stop*.
- El naixement del Redemptor* (Els Pastorets). Lletra de Josep Vergés i Turà. Estrenada al Centre Parroquial de Sant Josep

(llavors ubicat provisionalment al local de la Cooperativa La Moral).

SARDANES:

- La Font d'en Mora*. Estrenada per la Cobla Badalonina l'any 1907.
- Dolç despertar*. Estrenada el 1908.
- La cançó del pastoret*. Estrenada el 1908.*
- La desitxada*. Estrenada el 1908.*
- La Quimeta*. Estrenada el 1908.*
- La Font del rei*. Estrenada el 1908 al Casino Apolo.
- La Batalla de Tetuan*. Estrenada el 15-2-1908.
- La Cançó del Ter*. Estrenada l'any 1917.
- Margarida*. Estrenada el 17-6-1928 en el VIII Festival de la Sardana per la cobla La Principal de Cassà de la Selva, i fou dedicada al Foment de la Sardana.
- La pubilla*. Estrenada el 15-6-1930, en el X Aplec de la Sardana per la Cobla Barcelona-Albert Martí i dedicada al Foment de la Sardana de Badalona.
- Esclat d'amor*. (Sardana coral a 4 veus), 1930.
- Record d'infància*. 1931.
- Escoltant l'avi*. Estrenada el 20-3-1932 per la Cobla Llevantí.
- Collint cireres*. Estrenada el 1-6-1932.
- Camí de la Masia*. Estrenada el 19-6-1932 en el XII Aplec de la Sardana per la Cobla Principal de Bages.
- La Sardana del Aplec*. Cantada per la Coral la Badalonense el 1933 a la plaça de la República. Lletra d'Esteve Soldevila.
- La primavera*. (Sardana coral a quatre veus). Lletra d'E. Soldevila, 1933.
- La pubilla del Vallès*. Interpretada el 29-7-1934 a la Rambla per la Cobla Principal Barcelonina.
- Primerenca*. (Sardana coral a tres veus). Lletra de Josep Casas Cubí, 1935.

Un desengany.
La resclosa.
Margot.
Saltant el niu.
La pastoreta.
Jardinera.
Tristeses d'una nineta.
La festa del poble.

(*) Sessió setmanal a la sala del Casino Apolo a les 20:30 h., pel mateix autor i a piano.

I fins aquí totes les composicions que hem pogut anotar. Ens consta que en va fer moltes més, ja que així ens ho va dir la seva filla, però per raons que desconeixem es van perdre o bé foren destruïdes. Cal ressaltar que el mestre Riera, a part de compositor, fou mestre de les corals. La Calandria, de la vila del Masnou; la Coral d'Alella; la de Tiana i de Santa Coloma de Gramenet. També va dirigir la Societat Coral Alba i la Societat Coral La Badalonense. Aquesta darrera li va retre un homenatge el dia 12 de juliol de 1931.

Hem de fer constar que el mestre Joaquim Riera estava del tot immers en la vida musical de la nostra ciutat. Com es veu, moltes de les seves composicions, les dedicà a paratges, fonts i altres indrets del nostre poble.

Amb motiu de celebrar el 75è. aniversari, la Societat Coral La Badalonense (1858-1933), dintre dels actes que es van celebrar el 10 de setembre de 1933, va oferir un pergami al mestre Joaquim Riera, en mostra d'agraïment a les seves activitats.

Fins aquí, tot el que hem pogut esbrinar de la vida i obra musical d'aquest compositor gironí de naixença, però que la

seva dedicació musical a la nostra vila fa que el reconeguem com un badaloní de soca-rel.

El mestre Riera va morir a la casa del carrer de la Creu, 57 pis, de Badalona, el dia 3 de setembre del 1953. El seu cos reposa al cementiri de Sant Pere (Nou), de Badalona, al nínxol 180, Sèrie 9, pis 5, Via K. Al mestre Joaquim Riera i Masanas sols ens resta donar-li les gràcies per tot el que ha fet per a la sardana i per al cant coral, i que les veus dels cantaires que ell va ensenyar l'acompanyin per sempre.

RAMON SALSAS I BLANCH

El mestre Ramon Salsas i Blanch va néixer a Badalona el dia 30 de gener del 1902. Era fill de Joan Salsas i de Rosa Blanch, filla també de Badalona.

A l'edat de 7 anys ingressà a l'Escola Municipal de Música de Barcelona, on rebé lliçons de piano amb el mestre Joaquim Canals, de composició, harmonia, contrapunt i fuga amb el mestre Enric Morera, i va acabar els estudis, el juliol de 1922, amb les notes més altes. Sota el mestratge d' Enric Morera, tingué com a companys d'estudi, homes com Joan Baptista Lambert, Antoni Botey, Claudi Soler, Joaquim Serra... músics més tard, tots ells cultivadors de la sardana.

El mestre Ramon Salsas a principi de 1940. Museu de Badalona. Arxiu d'Imatges. Col·lecció Esperança Puig Pons.

Juntament amb altres músics badalonins (Aymerich, Botey, Costa i Valls) l'any 1921 fou un dels fundadors de l'Orfeó Badaloní, institució en la qual va col·laborar eficaçment, després de la dictadura de Primo de Rivera, assumint-ne la direcció algunes vegades.

En paraules dites pel mestre Morera, l'any 1941, aquest li atorgà la qualificació d'excel·lent, perquè el considerava «un dels seus alumnes predilectes i tothora més ben aprofitats», resultat dels estudis que havia rebut de Joaquim Canals i del propi Morera.

La seva dedicació a la música abraça, però, un camp més extens: concertista de piano, va formar trio amb Lluís Millet (violoncel) i Francesc Costa (violí), amb qui va oferir diversos recitals que el portaren a un altre trio amb Domingo Ponsa (violí) i Eduard Bocquet (violí) i a un tercer trio, SOS, amb els músics badalonins Francesc Solà (violoncel) i Joan Oriol (violí).

Són nombrosos els recitals de cant i piano que ell va interpretar, juntament amb renombrats artistes, de boniques cançons de poesies musicades.

També va ser un gran executor d'obres al piano, d'artistes famosos, com Chopin, Bach, Schubert, Grieg, Ravel i músics del nostre país, com Granados, Albéniz, Falla, Turina, Casadó, Pedrell, Lambert, Toldrà, Nicolau, Pujol... Les crítiques musicals que es van dedicar al seu treball com a pianista, van ser sempre per lloar les seves magnífiques actuacions com a concertista. Va intervenir en diferents concursos com a part d'un jurat.

El dia 8 de març de 1948 va contraure matrimoni amb Esperança Puig i Pons, a l'església de Sant Just de Barcelona,

enllaç que oficià el Rvd. mossen Vives. Va tenir-hi quatre fills: Joan, Ramon, Margarida i Gabriel, el més petit.

L'any 1960, l'entitat Badalona Sardanista li va oferir la medalla al mèrit per la seva aportació a la nostra dansa. Amb motiu del 40è. aniversari de l'Orfeó Badaloní, el mestre Salsas oferí un magne concert de piano en homenatge als seus companys de cloenda d'aquelles festes commemoratives.

El mestre Ramon Salsas i Blanch ocupà el càrrec de director de l'Escola Municipal de Música de Badalona, entre els anys 1965 i 1970.

El mestre Ramon Salsas i Blanch ens deixà el dia 17 d'octubre del 1987, a l'edat de 85 anys, i el seu cos reposa al cementiri de Sant Fost de Campcentelles. El seu pas pel camp de la música, ha de restar per molts anys, en el record de molts badalonins.

Totes les seves obres van ser instrumentades per ell mateix, ja fossin cançons musicades o bé sardanes.

OBRES DE QUÈ TENIM CONSTÀNCIA:

CANÇONS: CANT I PIANO

El Vals del adió. Música de R.Salsas i lletra d'Ernest Granada.

Renovellament. Música R. Salsas i lletra de Josep Carner.

Amors. Música R. Salsas i lletra de Joan Maragall.

Oblit. Música R. Salsas i lletra de Josep Carner.

Aquarel·la marinera. Música R. Salsas i lletra de Maria Escrihuela.

SARDANES

Expansió. Estrenada a la plaça de la Vila de Badalona.

Presumideta. Estrenada el 17 de juny del 1923 en el IV Aplec de la Sardana per la cobla Principal de Cassà de la Selva, en l'audició de la nit a la plaça de la Vila.

La Vall de Pomar. Piano.

Flam de joia. Estrenada el 12 de juny del 1927 en el Festival de la Sardana per la cobla Principal de Perelada, en l'audició de la nit a la plaça de la Vila (en el programa de l'aplec consta l'estrena amb títol de *Joia*).

Sardanes als envelats. Estrenada l'1 de gener de 1929 per la cobla La Principal del Bages, dedicada a les Conradores del Foment de la Sardana de Badalona. Sardana enregistrada en disc de 33 rpm per AUVI a L 3-419, any 1982, per la cobla Els Montgrins, disc patrocinat per Badalona Sardanista.

Cap d'Any. Estrenada el 16 de juny del 1929 en el II Festival de la Sardana per la cobla Barcelona-Albert Martí, en l'audició de la nit a la plaça de la Vila.

Jorns encesos. Estrenada el 14 de juny del 1931 en l'XI aplec de la sardana per la cobla La Principal de la Bisbal, en l'audició de la nit a la plaça de la Vila.

El sol dels Mariners.

Sardana trista.

En somnis. Estrenada el 24 d'agost del 1924 per la cobla Principal de Perelada (segons consta anotat pel autor en les partitelles).

Maria de Bellmunt. Escrita l'any 1942 i dedicada a l'ermita de Bellmunt, de la població de Sant Pere de Torelló, a la comarca d'Osona.

Consol. No es conserva la partitura, però consta en el diccionari d'autors de sardanes De la A la Z.

BIBLIOGRAFIA

Bazataqui Villarroja, Manuel. «Badaloneses il·lustres: Antonio Botey Badia». A *Revista de Badalona*, Nadal 1955.

Bonet Ibert, J. «El mestre Botey. El mestre Botey». A *Revista de Badalona*, maig 1974.

Cuixart Borbonet, Màrius. «Recordando a don Antoni Botey». A *Revista de Badalona*, juny 1972.

Diccionari d'autors de Sardanes. Girona: Revista Som, 1990.

Diccionari biogràfic Albertí. Barcelona, 1966-1970.

Gran Enciclopèdia Catalana. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1986.

Grífol Puig, Joaquim. «Homenatge al mestre». A *Orfeó Badaloní*, 1976.

Lleonart, Miquel. «En el 50è aniversari de la mort del mestre Antoni Botey». A *Revista de Badalona*, Nadal 1989.

Molas, Isidre. *El fet musical*. Barcelona: Bruguera, 1970.

PREMSA CONSULTADA

Amistat, 1979

Gent Nova

Orfeó Badaloní, 1974, 1976

Revista de Badalona, 1955, 1972, 1974

Revista Som, 1994

Sol Ixent, 1914

ENTREVISTES

Entrevista amb el mestre Salsas i Eduard Boada, 1973.

Conversa amb Margarida Riera, filla del mestre Joaquim Riera, i Eduard Boada, 1973.

Conversa amb Esperança Puig, vídua del mestre, i Eduard Boada, 2001.

Entrevista amb Montserrat Botey Alsina, neboda d'Antoni Botey, i Eduard Boada, 2001 i 2002.

Conversa amb Jaume Riera, nét del mestre, i Eduard Boada, 2002.